Ivan Adamovič

Tečka za dílem mistra

(doslov)

Kráčejíce podél mnohasvazkové edice Troutiana, zabírající na knihovním regálu včetně rejstříků bezmála pět metrů, nemůžeme si k nepoložit otázku, proč se Mistr nedožil vydání svého možná JI něj ambicióznějšího díla Závěj. Přitom možná včasné vydání Závěje by způsobilo to, čeho se Mistr za svého života již nedočkal - totiž dlouho očekávané uznání akademické kritiky, *zárazem* do čítanek a kritické přehodnocení celého předchozího díla, neprávem obsta-vovaného posměšnými hradbami ghetta zábavného čtiva.

„Závěj je kadeř božského těla," otevírá Trout svůj román enigmatickým rozjímáním Muže s jednou rukou. Dlouhou dobu byla tato první věta Troutova románu rozebírána toliko z hlediska poetiky a stylistiky, avšak teprve zásluhou profesora Horná (viz B. Horn: Dílo pozdního Kilgora Trouta z hlediska aspektů tradiční hermetiky. Gnosis, 6, 1998, č. 6.) byla literární věda upozorněna i na hermetický rozměr Troutova díla. Profesoru Hornovi nemůžeme upřít píli, avšak poněkud mu chybí dostatečný nadhled, a tak po objevné premise svého článku je natolik zaujat občasnými autorovými poznámkami, na okraj troušenými Kormi-delníkem (srovnej str. 87 a 412) a později stále častěji Mužem s jednou rukou (např. str. 666 a násl.), že zcela dezinterpretoval autorův úmysl a svedl na falešnou stopu i nejednoho pozdějšího badatele. Nikam bychom se totiž nedobrali, pokud bychom v těchto útržcích pozdně antické (podle některých ovšem raně středověké) moudrosti hledali jednu z významových rovin díla. Autorovi slouží čistě jako přátelské spílce pro zasvěcené, nikoliv však jako orientační body v pnběhu, který jinak s Hermem Trismegistem souvisí jedině tím, že jak Troutova Závěj, tak 14 dochovaných spisů Třikrát velikého filozofa, posloužilo jako základ k textům třetího CD-singlu jisté kalifornské kyberpunkové kapely periferního významu (viz M. Bricks: Je to ještě hudba? Punk 'n' Pogo, 17,1999, č. 12.)

Pokud bychom totiž opravdu měli hledat skrytou symboliku Troutova eposu, musíme upřít svou pozornost na hlavního (?) protagonistu, Poutníka Seva. Vynořuje se odnikud a najednou se v arktické metropoli Apeiron nemluví o nikom jiném, než

0 tajemném cizinci zahaleném v roucho s kápí, třímajícím magné
ziovou lucernu v jedné a hůl se sedmi zářezy v druhé ruce. Není tak
těžké odhalit, jak ostatně ukázal již před dvěma lety Knut Kristenson
(viz jeho stať Trout - tarot - tektit: trojí nahlédnutí jedné tváře.
International Tarot Journal, 233, 1997, č. 2/3), že Poutník je symbo
lem Poustevníka, devátého arkánu Tarotu, a že křestní jméno Sev
není nic jiného než písmena potřebná k doplnění Poutníka na
Poustevníka. (Vzpomeňme zde často citovaný výrok J. N. Kaprála,
který rukopis přeložil z troutštiny, zmiňujícího se o „překla
datelském očistci".)

O co jde vlastně v celém pňl)ěhu Poutníkovi, to se čtenář nedozví ani po přečtení celého díla. (Snad nyní neprozradím příliš, řeknu-li, že leccos napoví technické údaje v tiráži, které nejsou ani trochu náhodné.) Zato je brzy jasné, o co jde Sektě rybího břicha, Muži s jednou rukou

1 Bratrstvu matrikářů, které manipulací s údaji v matrikách obratně
pňzpůsobují běli událostí v Apeironu svým potřebám.

Machinace Matrikářů dostoupí vrcholu v geometrické polovině románu (na straně 999 - viz korelace s devátou arkánou), který je i bodem obratu celého děje. Po zdlouhavé (nikoliv ovšem nudné) expozici děj katarguje kapitolou, v níž se ukáže, že podle zápisů v Matrikách (zde si, laskavý čtenáři, připomeň jejich význam pro vývoj apeironské společnosti a pro šlechtění mutantů Estrogenů, na dálku rozpoznatelných hemžením skákajících genů) je Muž s jednou rukou ve skutečnosti Ženou v krabici, Laura de Vítková přestává existovat úplně (dost krutý osud, po všech těch útrapách V Jeskyni mlsných kobylek...), na jejím uvolněném místě písaře Sekty se objevuje Ruka bez muže (motiv autorem blíže nevysvětlený; postmo-derní ledabylost nebo otevřená zadní vrátka pro pokračování?) a dokonce i Kormidelník, postava čtenáři tak blízká, není tím, čím se zdá být (nebylo by diplomatické prozrazovat víc, vzhledem k těm, kteří po prvním rychlém přečtení Závěje nepronikli dostatečně do všech fabulačních zákoutí).

Ačkoliv následné líčení Poutníkových intrik proti Matrikářům, Sektě, svému zlému alter-egu vytvořenému Estrogeny i tajemnému Univerzálnímu Hodináři neztrácí nic na spádu a čtivosti, následující děj je velmi nenápadným, ale o to důmyslnějším zrcadlovým obrazem první poloviny; konkrétně obrazem obráceným, nepravým (viz J. Novák: Základy optiky. Praha, 1926.). Střet s Hodinářem, odhalení tajemství nelogické architektury apeironských ulic, odvážný ponor do vlastní minulosti, zabránění vzpouře umělé inteligence, kontakt s podzemní ztracenou civilizací Lemuřanů, interpretaci pozemské historie ve smyslu japonského čajového obřadu a konečně i závěrečnou, naprosto překvapivou pointu jistě nemusím připomínat, protože dozajista zůstávají ještě čerstvé ve čtenářově paměti.

O potížích s vydáním díla se dozvídáme jen útržkovitě z Troutovy korespondence a deníkových záznamů (viz Kilgore Trout: Dopisy sobě, Kilgore Trout: Tajný deník Kilgora Trouta, Mark Frost & Kilgore Trout (posmrtně): Skutečný tajný deník Kilgora Trouta, aneb co prozradily nápisy na zdech toalet). Základ díla byl vytvořen již koncem 30. let. Trout tehdy odnesl rukopis do tehdejšího nejpopulárnějšího SF magazínu Astounding, neboť v té době si ještě bláhově myslel, že to bude právě SF ghetto, které ho pohostinně přijme za svého. U šéfredaktora-Campbella tehdy právě seděl mladý brýlatý student biochemie s výraznými kotletami a probíral s Campbellem jakési tři robotické zakony. Zatímco Trout naslouchal plodné debatě redaktora s kmenovým autorem, uvědomil si, jak nápadně probírané tn robotické zakony připomínají jeho vlastní „Tn zakony pro mutanty a předpisy související', tvořící jeden z apendixů knihy.

Ještě než na něj došla řada, zvedl se a odešel zahanbeně domů, *aby* svůj rukopis podstatně přepracoval. Podruhé se odvážil rukopis nabídnout až na sklonku let padesátých, tentokrát neznámému redaktorovi jedněch kalifornských novin. O tom, jak pochodil, hovoří zřetelně tři záznamy z Troutova deníku:

„15. března. Frank mne nechal odstranit z knihy mé oblíbené mapky a apendixy. Skřípu zuby a škrtám a škrtám.“

„7. května. Mám prý přesunout děj z pouštního prostředí do prostředí arktického. Kvůli tomu musím přepsat bezmála tisíc rukopisných stran. Přepisuji a přemýšlím při tom, kde jsou hranice redaktorských pravomocí.“

„22. listopadu. Závěj definitivně odmítnuta. Frank je pěkné (cenzurováno) a k tomu ještě (cenzurováno)!!!“

Zájemce o necenzurované pasáže odkazuji na Skutečně tajný deník K. T., ke kterému je ovšem třeba mít jisté výhrady ve věrohodnosti citací, pokud nechceme přehodnotit naši představu o Kilgo-ru Troutovi jako o slušném a moudrém člověku.

Tří stým šedesátým osmým svazkem tedy končí Troutiana, jedno z nejobdivuhodnějších těles světové literatury. Vzhledem k tomu, že kolem Troutova díla v průběhu let vyrostla poměrně rozsáhlá sekundární literatura, ať již mluvíme o fundovaných doslovech (viz např. Tečka za dílem mistra. Dcarie, 5, 1994, č. 7.) či o recenzní činnosti odborníků (za všechny jmenujme kupříkladu K. Vonne-guta), zbývá jen položit si poslední otázku: kdo teď všechny ty knihy napíše?

(Nápověda: k odpovědi by vás mohla dovést poznámka pod čarou v devadesátém devátém svazku Troutiany, str. 9.)